

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Tekniska nämnden

Revidering av beslut om kärлstorlek för förpackningsinsamling samt upphandling av kärл för förpackningsinsamling

Ärendet

Tekniska nämnden ansvarar för den kommunala avfallshanteringen. Sedan 1 januari 2024 är förpackningsfraktionerna en del av det kommunala ansvaret då det övergick från privat insamlingsansvar till kommunalt ansvar. Fastighetsnära insamling av dessa fraktioner måste finnas på plats senast 31 december 2026. För att uppfylla insamlingskraven har tekniska nämnden den 14 mars (§ 23) beslutat om ett insamlingssystem vilket innebär att enfamiljshus och mindre flerfamiljshus kommer få två tvådelade kärл för sina förpackningar av papper, plast och glas samt en sidolösning för metallförpackningar. I syfte att kunna genomföra den framtida insamlingen, enligt lagstiftningen, behöver tekniska nämnden upphandla en leverantör för inköp av dessa förpackningskärл. Genomförandebeslut har passerat tekniska nämnden (26 september, § 106) och är planerat att behandlas av kommunstyrelsen, men är beroende av att kommunfullmäktige beslutar om budgetanslag enligt tekniska nämndens förslag gällande investering av FNI-kärл.

Förslagen avtalstid är 2026-04-08 till 2026-12-31.

Tekniska nämnden beslutade den 14 mars (§ 23) att kärлет för glasförpackningarna skulle vara 190 liter. Efter nämndens beslut har ny information framkommit och tekniken för behållarna har utvecklats. Vid framtagning av upphandlingskriterier genomfördes bland annat studiebesök hos kommuner som har tvådelade kärл samt en RFI (request for information, det vill säga att kommunen inhämtar kunskap och synpunkter från marknaden). Dessa genomfördes under hösten och där har det framkommit att 240 liters kärл för förpackningar av färgat/ofärgat glas är mer gynnsamt både för avfallshämtaren och för avfallslämnaren. Med den information som nu har framkommit föreslår samhällsutvecklingsförvaltningen att tekniska nämnden reviderar det tidigare beslutet och ändra kärлstorleken för insamling av förpackningar av färgat- och ofärgat glas från 190 till 240 liter.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att revidera tidigare beslutad kärлstorlek för förpackningsinsamling i enlighet med tjänsteutlåtande daterat 2024-11-21.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

2. Tekniska nämnden uppdrar åt samhällsutvecklingsförvaltningen att genomföra upphandling av förpackningskärl i enlighet med tjänsteutlåtande daterat 2024-11-21.
3. Tekniska nämnden delegerar till samhällsutvecklingsdirektör att fatta beslut om tilldelning av leverantör för tekniska nämndens räkning.
4. Tekniska nämnden bemyndigar tekniska nämndens ordförande och samhällsutvecklingsdirektör teckna avtal med tilldelad leverantör för tekniska nämndens räkning.

Bakgrund

Tekniska nämnden ansvarar för den kommunala avfallshanteringen. Sedan 1 januari 2024 är förpackningsfraktionerna en del av det kommunala insamlingsansvaret. Fastighetsnära insamling av dessa fraktioner ska, enligt lagstiftning, finnas på plats senast 31 december 2026.

För att få så många anbudsgivare som möjligt, vilka ger så bra anbud som möjligt, krävs ett tydligt och väl genomarbetat upphandlingsunderlag.

Framtagande av ett upphandlingsdokument är en komplicerad process som kräver en gedigen omvärldsbevakning både i form av lagstiftning, teknisk utveckling och hur andra kommuner gör i specifika frågor.

Efter nämndens beslut i våras har ny information framkommit och tekniken för behållarna har utvecklats. Vid framtagning av upphandlingskriterier genomfördes bland annat studiebesök hos kommuner som har tvådelade kärl samt en RFI (request for information, det vill säga att kommunen inhämtar kunskap och synpunkter från marknaden). Dessa genomfördes under hösten och där har det framkommit att 240 liters kärl för förpackningar av färgat/ofärgat glas är mer gynnsamt både för avfallshämtaren och för avfallslämnaren.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Kärlstorlek för färgat/ofärgat glas

Efter att beslut tagits av tekniska nämnden i våras har det framkommit vissa nya aspekter som avfallsenheten inte hade kännedom om samt som inte var utvecklat vid tiden för beslutet. Frågan om kärl för förpackningsinsamlingen håller fortfarande på att utvecklas eftersom denna insamling inte funnits tidigare, förutom i ett mindre antal kommuner. Detta innebär att de flesta kommuner står inför valet av behållare för detta avfall.

En risk med att ha 190 liter kärl är att dessa enbart säljs med ett helt lock (likt mat- och restavfallskärlen i dagsläget). Detta innebär att hela locket behöver öppnas och stängas av avfallshämtaren som ska göra detta manuellt vid varje tömning. Att avfallshämtarna manuellt ska öppna och stänga locken medför en arbetsmiljörisk som de, enligt RFI, och som framkommit igenom bland annat studiebesök, vill undvika. Ju större arbetsmiljöproblem,

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

desto större risk är det att hämtning uteblir och abonnenten inte får sitt avfall hämtat vilket avfallsenheten vill undvika.

En av fördelarna med att ha kärl på 240 liter är att det finns möjlighet att ha ett lock som är delat i två delar, vilka öppnas automatiskt vid tömning i fordonet. Det är också fördelaktigt för abonnenterna eftersom båda kärnen (för papper/plast samt färgat glas/ofärgat glas) blir samma storlek och därmed mer enhetligt och mer estetiskt tilltalande. Det blir också en lägre risk för felsorteringar eftersom abonnenten kan öppna ett lock i taget och slänga en fraktion i det facket. Därtill blir det enklare att kommunicera och informera om sorteringen eftersom de tvådelade-locken skulle kunna förses med färgade dekaler eller piktogram markeras.

Av utförd RFI, och annan omvärldsbevakning, har det även framkommit att avfallshämtare anser att det är fördelaktigt att kärnen är lika stora eftersom detta underlättar placeringen av kärnen på fordonet vid tömning av kärnens två fack. Risken minskar för att avfallet ska hamna i fel fack vid tömning vilket kan resultera i felsorteringsavgift hos mottagningsanläggningen. Denna risk kan minskas genom att underlätta hämtningsförfarandet för avfallshämtaren.

Under driftskedet för själva insamlingen är det också mer fördelaktigt att ha samma storlek på majoriteten av de båda tvådelade kärnen eftersom lagerhållning och reservdelar kan koncentreras till ett fåtal kärnstorlekar. Detta kan hålla nere kostnaden för systemet i stort. Insamlingssystemet blir även mer flexibelt då ett begagnat kärl för glasförpackningar även kan användas till förpackningar av papper och plast och tvärtom.

Det har också, under det senaste halvåret, utvecklats en behållare för metallfraktionen som kan placeras inne i kärlet för färgat/ofärgat glas. Anledningen till att det är olämpligt att placera metallbehållaren i kärlet för förpackningar av papper och plast är att detta kärl töms oftare än kärl för glasförpackningar (och metall ska tömmas sällan, enligt den ersättning som kommunen erhåller från Naturvårdsverket). Därtill är fraktionerna av papper och plast mer skrymmande och kan svälla i kärlet vilket innebär att om en behållare för metallförpackningar är i det tvådelade kärlet för papper- och plastförpackningar så blir det mindre plats kvar för dessa vanligare fraktioner. Om i stället en behållare för metallförpackningar sitter i ett 240 liters kärl för glasförpackningar så finns det trots det mycket utrymme kvar för abonnenten att slänga sina glasförpackningar.

Det har även framkommit att ju större kärl, desto lägre tyngdpunkt på kärlet. Detta innebär att kärnens vinglighet minskar och snedbelastningen i dragmomentet blir mindre vid ojämnt fyllda fack.

Nackdelen är dock att ett 240 liters kärl är större än ett 190 liters kärl. Storleksskillnaden är ungefär 1-10 cm bredare kärl. Djupet på kärlet kan antingen bli större eller mindre, ungefär 2 cm åt i båda riktningarna. Kärlhöjden är ungefär densamma eller 2 cm kortare. Anledningen till att det

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

skiljer sig är beroende på kärllleverantör. Så oberoende på vilken leverantör som blir anbudsvinnare är det en marginell storlek i centimeter mellan 190 liter och 240 liter.

Ovan nämnda anledningar förklarar varför samhällsutvecklingsförvaltningen vill upphandla tvådelade 240 liters kärl, som abonnentens standardkärl för glasförpackningar.

Upphandlingskriterier

Samhällsutvecklingsavdelningen vill kravställa att de tvådelade 240 liters kärlden ska vara till majoriteten tillverkade av återvunnen plast. Övriga kärl, som kan nyttjas av flerfamiljshusen, ska också tillverkas till största delen av återvunnen plast.

Krav kommer även ställas på att kärlden ska uppnå en särskild SS EN-standard.

Kravspecifikationen avser köp av tvådelade kärl, enfackskärl, sidolösning för metallförpackningar (för enfamiljshus och mindre flerfamiljshus) samt utställning av dessa kärl. Utställning innebär i sin tur att det sätts krav på att aktören behöver samarbeta med kommunen och även den entreprenör som ska samla in förpackningsavfallet så att kärl ställs ut enligt kommunens planer. Leverantören ska stå för transport, ytor, utrustning, montering, personalresurser och övriga resurser som krävs för utställningen.

Det avses kravställas att kärlden förse med RFID-transponder som gör det möjligt att registrera att kärlet tömts av hämtningsfordonet.

Vad gäller kärlden för insamling av förpackningar av färgat- och ofärgat glas samt sidolösningen för metallförpackningar så kommer dessa ligga som option. Anledningen till detta är att det finns påtryckningar på nationell nivå att göra det möjligt för kommuner att ansöka om undantag från att samla in alla förpackningsslagen fastighetsnära. Det som diskuteras är om glas- och metallförpackningarna kan ges undantag från fastighetsnära insamling och i stället samlas in via återvinningsstationer eller liknande. I och med detta anses det vara fördelaktigt att ha kärlden/behållarna för dessa fraktioner som option utifall påtryckningarna resulterar i ett undantag eller annat nationellt politiskt beslut. Optionen medför att tiden för beställning av kärl och behållare kan fördröjas utifall nationellt beslut hinner tas som medför att dessa inte behöver köpas in.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Eftersom fastighetsnära insamling av förpackningar blir lagstadgat behöver kommunen köpa in kärl för detta. Därav behöver kommunen göra en upphandling.

Konsekvenser för barn och unga

Förslaget till beslut bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för barn och unga.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Ekonomiska konsekvenser

I och med optionen om avfallsbehållarna för glas- och metallförpackningar så är prognosen att upphandlingen kan komma att bli mer kostsam för kommunen. Optioner innebär en osäkerhet för aktörerna och de kommer troligen lägga en viss ekonomisk riskfaktor på anbudets priser. Samhällsutvecklingsförvaltningen anser dock att det kan vara mer fördelaktigt att ha detta på option snarare än att binda sig till ett avtal som kanske inte behövs nyttjas vid exempelvis lagförändring eller undantagsfall för glas- och metallförpackningar.

Den totala kostnaden för kärilupphandlingen är fastställd i genomförandebeslutet för investeringen.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Revidering av beslut om kärllstorlek för förpackningsinsamling samt upphandling av kärll för förpackningsinsamling